

Umělci se prali kvůli Wilsonovi

Marek Pokorný

Pomník bývalého amerického prezidenta má stát za dva roky. Po potyčce má jeden umělec zlomenou ruku, druhý zraněnou hlavu.

Včera dopoledne to měla být velká událost: Architekti spolu s představiteli městské části Praha 1 totiž ve Vrchlického sadech před Hlavním nádraží v Praze hledali místo, kam umístí chystanou sochu bývalého amerického prezidenta Woodrowa Wilsona.

Akce měla ale netradiční zakončení: rvačku dvou aktérů, z nichž jeden pak musel být se zlomenou rukou ošetřen v nemocnici.

Sochu chce postavit v metropoli sdružení American Friends of the Czech Republic (Američtí přátelé České republiky). A mezi příznivci, především českými emigranty, vybralo milion dolarů, tedy 18 milionů korun.

Emoce v parku

Včerejší hledání ideálního místa pro pomník ovšem od počátku doprovázely bouřlivé emoce. Soutěž na obří sochu totiž vyhrála trojice umělců v čele s restaurátorem a sochařem Michalem Blažkem.

Proti tomu někteří neúspěšní účastníci protestovali. "Ta soutěž byla zmanipulovaná, vyhrálo dílo na úrovni lidové školy umění," uváděl například Jan Hošek.

"Naopak, ta soutěž byla nejprůhlednější, jak mohla být. Přestože Američané mohli dát zakázku komu chtěli, vypsali soutěž, do které se přihlásilo 19 účastníků," říká architekt Daniel Špička, jehož kancelář se na přípravě pomníku podílí.

Zatímco ostatní účastníci prý jen doslova okopírovali původní pomník, který v roce 1941 strhla okupační správa, Blažkův tým mu prý "vtiskl ducha". "Jen obyčejně nekopíroval, ale pochopil, co ten Wilsonův výraz tehdy vyjadřoval," vysvětluje Špička.

Zatímco mezi Hoškem a Blažkem došlo k pouze ke slovním výměnám názorů, spor mezi Blažkem a dalším účastníkem akce, uměleckým štukatérem Oldřichem Hejtmánkem, vyvrcholil fyzickou potyčkou.

Důvod nepřátelství obou umělců je profesní: Hejtmánek si loni půjčil od Národního muzea původní bystu Wilsona k okopírování, ale kvůli tomu, že nedodržel podmínky zapůjčení, už muzeum bystu přestalo půjčovat dalším sochařům. A těm to způsobilo značné problémy.

Paradoxní přitom je, že Hejtmánek se soutěže o Wilsonův pomník vůbec neúčastnil.

"Stálo mě to měsíc a půl zdržení, museli jsme vše modelovat ručně," rozčiluje se Blažek, ale popírá tvrzení, že by byl první, kdo zaútočil. Případ už řeší policie.

Blažek si kvůli zlomené ruce - jeho protivník skončil s velkou boulí na hlavě - minimálně měsíc příliš nezamodeluje.

První byl Masaryk

Třiapůlmetrová socha bývalého amerického prezidenta, který svůj úřad zastával v letech 1913 až 1921, stála na čtyřmetrovém podstavci před původní starou budovou hlavního nádraží od roku 1928. Wilson se přátelil s tehdejšími československým prezidentem Tomášem Garriguem Masarykem.

"Pomáhal Masarykovi s přípravou nezávislosti Československa," uvádí zakladatel neziskové organizace American Friends of Czech Europe Robert Doubek, který se na novém pomníku také podílí. Jako významného aktéra, který podporoval právo národů na sebeurčení a zasloužil se o rozdělení Evropy po první světové válce, ostatně Wilsona oceňují i historici.

A bývalé nádraží Františka Josefa také už od roku 1919 neslo jeho jméno. Sochu okupační správa strhla v roce 1941, den poté, co Německo vyhlásilo válku USA. Komunisté pak nádraží přejmenovali na Hlavní.

Za dva roky

Pomník Wilsonovi začalo chystat americké sdružení zhruba před pěti lety.

Už v roce 2002 přitom postavilo pomník druhého z dvojice prezidentů - Masarykův ve Washingtonu.

"Myšlenka na Wilsonův pomník nás napadla, protože pomník Tomáše Garrigua Masaryka sklídl velký ohlas," řekl Doubek. Peníze na pomník získává sdružení z příspěvků sympatizantů.

Wilsonův památník by měl stát znovu nejdříve za dva roky, na projektu spolupracuje i Nadace Albína Poláška. Ten byl autorem původní sochy a nadace drží na jeho dílo autorská práva.

Polášek vedl třicet let Fakultu sochařství na Uměleckém institutu v Chicagu. Nová socha podle jeho předlohy však již nemůže stát na původně plánovaném bodě. Ten zabrala nová nádražní hala. Proto včera architekti hledali nové místo.

Hospodářské noviny, 8. září 2009